

*kaart
25.5.1940
nõuetile
P. Pang*

E. V.
TARTU ÜLILÄS
BIBLIOTEKUSKONN
25. mai 1940
№ 83.
TARTU

ÜLIÕPILASE ERVIN PANG'i

DIPLOMI TÖÖ

Teemil: Juurdlus ja eeluurimine endise
Austria KKS.

A.A.
759.

Tartu, 1940.

*Kõig. 2. VII 1940 sügiskool.
enn. laad.*

Osundatud teosed:

- 1. Gleispach=Das österreichische Strafverfahren
Wien, 1924.
- 2. Dr. K. Lissbauer=Die österreichischen Strafprozess-
gesetze, Wien, 1929.
- 3. R. Räägo=Kriminaalprotsessi õpperaamat
Tartu, 1937.
- 4. K. Matto=Kriminaalkohtupidamise seadustik
Tallinn, 1934.
- 5. F. Karlson - J. V. Veski=Õigusteaduse sõnastik
Tartu, 1934.
- 6. Kohtude seadustik RT. 1938.

S I S U K O R D:

Algmenetlus	lk.	4
Algmenetlusest üldse		4
Menetluseks ajendavad põhjused AKKS. ..		7

JUURDLUS

2. Otstarve ja õiguslik seisund		10
3. Juurdlused politseiametasutiste kaudu		13
4. Juurdlused kohtu kaudu		16
5. Juurdlus prokuröri ettepanekuta		17
6. Juurdluse tulemus		22

II. KOHTULIK EELUURIMINE.

1. Eeluurimise otstarve		24
2. Sissejuhatus eeluurimisele		27
3. Eeluurimise pidamine		33
4. Asjakäik eeluurimisel		35
5. Urimistoimingute tunnistustega kinnitamine		38
6. Eeluurimise lõpetamine		40
7. Edasikaebus kohtukojale		47
8. Kaebus teise instantsi kohtukojale ..		48

A L G M E N E T L U S .

A l g m e n e t l u s e s t ü l d s e .

Kohtumenetluseks vajatakse kohtualust ja tõendeid. On tegu väiksemate ja lihtsamate süü- tegudega, siis on mõeldav asja otsustamine lõppmenetlusel esitatud ja kontrollitud tõendite põhjal. Suuremais ja keerukamais asjus vajatakse algmenetlust, pikka ettevalmistavat tööd. Algmenetlus on selleks, et jõuda selgusele, kas teatav tegu sisaldab süüteo tunnuseid, koguda tõendeid, kes on selle süüteo sooritanud, fikseerida kogutud tõendid, et nad kaotsi ei läheks ja kohus lõppmenetlusel neid kasutada saaks.

Üldiselt on lõppmenetlus ehitatud võist-

5

kondlikule põhimõttele, algmenetlus - uurlemis ehk inkvisitsiooni põhimõttele. Algmenetlus on vaieldavamaid kohtu protsessis. Selle ümber on keerelnud ja keerlevad ikka vaidlused. Jga uue protsessi-koodeksi loomisel esinevad just suuremad raskused algmenetluse osas. Küsimuse lahendamisel võib üles seada kaks erinevat põhimõtet. Esimene - ehitada algmenetlus võistkondlikule põhimõttele, teine - ehitada ta puhtal kujul inkvisitsiooni põhimõttele, seejuures eemaldada algmenetlusest kohtuniku osavõtt täiel määral.

Kui käia esimest teed, siis peavad algmenetluse kestel olema konstitueerunud pooled, menetlus peab olema avalik, algmenetlusest peab lubatama kaitsja osavõtt. Selle põhimõtte järjekindel rakendus, muudab algmenetluse aeglaseks, raskepäraseks. Veel rohkem on kartata, et pooled, eriti kaitsjad võivad algmenetlust segada. Paistab, et seni kuni kaitse teotseb kokkuleppe alusel, seni ta kipub indiviidi huvideid kaitsema rohkem kui see üldsusele vajalik. Raske on seda ühe või teise vormiga pidurdada. Peaks silmaspidama ka seda, et võistkondliku põhimõtte rakendamine tõstab seda

liialt esile, ometi peab peatähtsus langema kriminaaljälitamisele lõppmenetlusel.

Teine radikaalne lahendus on, anda algmenetlus täiel määral prokuratuuri ja politseiorganite kätte. Need koguvad süütõendid ja esitavad nad lõppmenetlusel.

Ka sellel süsteemil on omad puudused. Esiteks osutub vajalikuks juba algmenetluse kestel tarvitsule võtta süüaluse vastu sundvahendeid tõkendi näol. Nende rakendamist aga administratiivvõimudele anda ei või, sest need tõkendid kitsendavad tugev. süüaluse õigusi ja on oma iseloomult sarnased mida võivad kasutada ainult kohtuvõimud. Teiseks tuleb algmenetlust sooritamisel organeil ette võtta rida toiminguid, mida hiljem lõppmenetlusel üldse ei saa korrata ja seepärast tuleb nende toimingute protokollid lõppmenetlusel avaldada, millega avaneb võimalus nendele oma otsust rajada.

Tekib kahtlus, kas on kohtul otstarbekas rajada oma otsust nõndaviisi fikseeritud tõenditele. See süsteem eeldab väga

Rego, lk. 260-262
Gleispach, lk. 209

hädad ametkonda, eriti politseid, materiaalse
tõbe leidmiseks.^I

I. Menetluseks ajendavad põhjused

AKKS.

Karistusmenetlust võib ainult õigus-
tatud süüdistaja esildisel ette võtta. Esildise
esitamiseks peab süüdistaja kahtlustuspõhjus-
test (Verdachtsgründe) teadlik olema. See võib
toimuda: teatamise kaudu, eriti avaldise teel.
Teatamine toimub kas tegija (Selbstanzeige)
avaldisel, või avaldisega kolmandalt isikult.

Viimasel juhul on avaldis kas vaba-
tahtlik või kohuslik. Kõik ametasutised ja
ametisikud (Ämter) on kohustatud nende poolt
avastatud või muidu teatavaks saanud karis-
tatavaist toiminguid, mis uurimisele võetud
vaid ühe osalise palvel, esitama kompetentse
kohtu prokurörile või viitusohul ringkonna
kohtule, mille piirkonnas ametasutis asub.²

I Rägo, lk. 260-262

2 Gleispach, lk. 209.

Ühtlustuskord (Ausgleichsordnung) ja konkursi kord märgivad juhtumid, millal kohus avaldise süüaluse vastu prokurörile peab toimetama. Tsiviilkohus kohustub nii prokurörile kui ka kriminaalkohtule kõiki vajalisi seletusi, akte teatama (AKKS §85).

Kõik riigi ja kogukonna asutised on kohustatud kriminaalkohtuid abistama, nende soovidele vastama, või kriminaalkohtutele esitatud takistusi kõrvaldama. Ka võõrriikide ametasutistega võivad kriminaalkohtud asuda vahenditule läbikäimisele niivõrra, kui ei esine ettekirjutuslikke takistusi (AKKS §26).

Vahistatu peab kohtunike või ametasutiste poolt viivitamatult küsitletama ja kui selgub, et kinnihoidmiseks põhjust pole, kohe vabastatama, vastasel juhul aga 48 tunni jooksul kohtuuriiale üle andma (§63). Kui keegi avastab süüteo on ta õigustatud sellest teatama. Neid pole kohustatud vastu võtma mitte ainult prokurör, vaid ka kohtuuriija, ringkonnakohtunik ja politsei-asutis, kes omakorda teatavad prokurörile (§86).

Kõik karitusmenetlusega tegelevad ametasutised peavad süüdistavaid ja kaits-

vaid asiolusid võrdselt arvestama ja on kohustatud süüalusele tema õigusi seletama (§3 vt.ka §§68,69).

Prokurör on kohustatud kõiki avaldise, mis ameti poolest tema jälitada on, uurima. Prokurör annab kas avaldise tagasi, või teeb esildise kohtulikuks uurimiseks. Prokurör kannatanu avaldist tagasi lükates, peab sellest kannatanut informeerima. Kannatanu sel puhul on õigustatud eeluurimise algatamiseks avaldist esitama Ratskammer'ile (§48). Kolmanda isiku poolt esitatud avaldist peab prokurör siis arvestama kui kindlad karistuseeldused esinevad (§87).

Õigustaja ühel on järelevalve subjektide, kuhu siseneb järelevalve, kus vastavalt üldsele ei esine. Juhul kui süüte korrasolek ei ole, ta jätab protsess võimalikuks teha kohas ette tule, mille peab prokurör järelevalve ameti hoolikalt teostama (§412, 57).

Kõik asjad ei kehti mitte eranditult. Järelevalve võib alata isikute vastu kas kehtlased näivad ja näivõid, nende karistusseelduste ettevalmistuseks. Kuid ka kehtelused ei tohi

J U U R D L U S (VORERHEBUNGEN).

2.Otstarve ja õiguslik seisund.

Juurdlus on vajalik selleks, et leida neid pidepunkte, kas karistusmenetlust üldse ja kelle vastu ette võtta (§88). Erasüüdistaja on kohustatud juurdluse ja eeluurimiste kestel kõik vajalised andmed muretsema, mis tema kaebust tõestavad, milleks muidu prokurör on kohustatud. Juurdlust toimetatakse kaebusõiguse huvides (§46,62).

Süüdistaja ükski on juurdluse subjektiks, kuna esineb juhtumeid, kus kahtluselust üldse ei esine. Juhul kui süüteo kordasaatjat ei tunta ja ei osutunud võimalikuks teda kohtu ette tuua, siis peab prokurör juurdluse samuti hoolikalt toimetama (§412,87).

Kõik eelöeldu ei kehti mitte eranditult. Juurdlust võib alata isikute vastu kes kahtlased näivad ja niiviisi saada karistusmenetluse ettevalmistuseks. Kuid ka kohtualune ei tohi

mitte õiguskaitsesest ilma jääda. Seepärast juba kahtlusealune naudib poole õigusi.³

Uurimistoiminguid ei võta prokurör ette akti (avaldise) tühisuse korral. Nii süüdistaja kui kaitsja ei tohi juures olla kui kohtuuri ja teostab süüaluse või tunnistajate küsitlemist. Küll on süüdistaja ja kaitsja õigustatud olema vaatlusel, otsingu, paberite läbivaatamise juures ja ära märkima, milliseid nad soovivad kasutada tõendina.

Kohtuuri ja peab kaebajat nende tegevuste ettevõtmiste korral informeerima, viitusohul aga selline teatamine pole tarvilik (§97,38).

Juurdluse iseloom oleneb prokuröri esildistest (Antrag). Organid, millede poole prokurör pöördub, on seotud esildistega niivõrra, kuni nad püsivad seaduse piires. Järelikult, organid peavad kontrollima esildiste seaduspärasust, mingil juhul aga otstarbekust.⁴

Eesti RKS on juurduse erikaalu, võrreldes teiste protsessidega tunduvalt suurendanud. Küll toimetavad meil juurdlust (avandust) politsei- ja teised administratiivvõimud, kuid nende toimingutele on antud suurem jõud, kui

3 Gleispach, lk. 211

4 Gleispach, lk. 212

mujal. Võib öelda, et algmenetluses kaldub meil suurim osatähtsus avandusele, vastandina Lääne-Euroopa protsessidele. Avanduse kohta ütlevad valitsuse motiivid, et seda on tahetud legaliseida. Selle all tuleb mõista seda, et avandusele on seadusega antud suurem tähtsus, mille ta oli tegelikult aja jooksul meie praktikas omandanud. Teiseks tahetakse sõna legaliseerimisega väljendada mõtet, et avandus on muudetud vormiliseks. Suur osa avanduse toiminguid sooritatakse eeuurimisreeglite järgi. Need ja tunnistajate öeldised kuuluvad lõppmenetlusel avaldamisele.

Kohtuuriija vaid kontrollib avanduse toiminguid ja ainuüksi kordab neid, mis temale paistavad olevad puudulikud. Avandus määrab meie KKS järgi suurt osa sellest, mis Lääne Euroopa protsessides kuulub eeuurimise valdkonda.⁵

Süüteoost kannatanu kaebusel, süüteo pealtnägija avaldusel, süütegija süütunnistusele ilmumisel, prokuratuuri esindaja ettepanekul ja ametivõimude teadaandel on politsei kohustatud otsekohe algama juurdlust (EKKS §55, vt. ka §297, 298, 303, 310, 313). Siin on esitatud obligatoorsed

5 Rägo, lk. 264

13

juurdluse algamise ajendid, millal politsei on kohustatud otseselt juurdlust algama.⁶

3. Juurdlused politseiametasutiste kaudu.

Kohtadel kus politsei ametasutised asuvad, peab prokurör juurdluse teostamiseks nende poole pöörduma. Prokurör tähendab üldiselt ära juurdluse teostamise suuna, kuid võib ka üksikuile toimingutele teatavaid juhiseid anda.⁷

Kohtunik on kohustatud oma väljalülitamise põhjused viivitamatult kohtu esimehele teatama, mille liige ta on. Väljalülitatud esimees peab avaldise Gerichtshofi esimehele tegema. Kahtluse korral, et karistatav tegevus on toime pandud sõjaväkke kuulvalt isikult, või kui see on toime pandud sõjaväegatäidetud ruumis, võivad ka sõjalised "Kommanden" ja kohalised ametasutised juurdlusega tutvuda.

Toimingud mida prokurör sõjaväeliste ja politseiliste ametasutiste kaudu ette võtta võib on: a) isikute ülekuulamine, kes on võime-

6 Matto, lk. 70 ja 86.

7 Gleispach, lk. 212

lised andma selgitust küsimuse alla kuuluva karistatava tegevuse kohta, neid isikuid ei tohi aga mitte vannutada. Prokurör võib viibida küsitlemise juures ja juhtima tähelepanu küsimustele, milliste suhtes neid tuleb üle kuulata.

b) vaatlust ja otsinguid ainult siis, kui ühe kohtuniku äraolekul tekib vajadus üht ametasutist viivitamatult kaasa tõmmata.

Prokurör võib küsitlemise juures viibida ja kõiki neid kohtulikke akte ja küsimusi ära tähendada, milliste suhtes neid üle kuulata tuleb. Uurimisest koostatud protokolle võib tõendina asjaarutusel kasutada vaid siis kui nad viivitamatult on teatatud kohtu-uurijale.

Kohtuuriija peab kontrollima protokollide vormi ja täpsust, kui ta neis puudusi leiab, peab ta neid täiendama §88 alusel.

Mitte ainult Austrias, vaid mujal ja ka Eestis on tunnustatud politsei osavõtt vajalikuks esialgsest kriminaaljälitamisest.⁸ Eespool sai esitatud EKKS §55, milliste eelduste esinemisel politsei peab alustama juurdlust. Niipea aga kui politseil juurdluse

8 Matto, lk. 61.

kestel ilmnevad takistused, tuleb avandus esitada prokurörile või jaoskonnakohtunikule lõpetamiseks.

Kaebuse all tuleb mõista süüteoost kannatanu avaldust, milles see taotleb kriminaaljälitamise alustamist. Kaebuse võib esitada kannatanu ise, tema volinik, või tema seaduslik esindaja erivõlitude alusel (EKKS §57).

Kaebused erasüüdistuskorras jälitatavais süütegudes saadab politsei juurdlust toimetamata vastavalt allumusele, kas kohtuujurijale või jaoskonnakohtunikule (vt. EKKS §§92 ja 747). Peale §55 mainitud ajendite alustab politsei juurdlust ka omal algatusel (§53).

Kui süüteo tunnused pole kindlad, ei alusta politsei kohe juurdlust vaid kogub andmeid kas on sündmus üldse aset leidnud ja kas teos peituvad süüteo tunnused.

Osutuvad andmed säärasteks, mis ei põhjusta politsei arvates avanduse alustamist, siis ei või politsei andmete kogumist jätta niisama, vaid peab sellest ettekandma prokurörile.⁹

Juurdluse toimetamisest räägib EKKS §60.

⁹ Rägo, lk. 268-269.

4. J u u r d l u s kohtu kaudu.

Kui prokurör kas kohtuuriija või ringkon-
na kohtu kaudu juurdlust algatab, siis peab ta
täpselt ära märkima, millises ulatuses ja mille
suhtes juurdlust teostama peab. Kohtuuriija ja
ringkonna kohtunikud omavad ka eeluurimisel
õigusi ja ülesandeid mis kohtuuriijale omased
on.¹⁰

Nii võivad nad tunnistajaid seaduses
ettenähtud juhustel vannutada, prokuröri nõudel
hoiuallavõtmisi, kirjadeavamisi määrata, mis süü-
distatava poolt tekitatud või temale sihitud
on. Nad ei tohi aga selliseid uurimistegevusi
ette võtta, millistele kohtulik eeluurimine
vajalik on.

¹⁰ Gleispach, lk. 213.

5. Juurdlus prokuröri ettepanekuta.

Avaldised kuritegudest ja ameti poolest jälitatavaist üleastumistest ei ulatu mitte alati otsekohe prokurörini, vaid vahest varem kohtuuriyani, väljaspool Gerichtshof'i esimest instantsi aga ringkonna kohtule. Sellise juhu esinemisel peavad nii kohtuuriija kui ka ringkonnakohtud need avaldised prokuratuurile edasi toimetama, mis aga edaspidisesse menetlusse puutub, siis tuleb vahet teha kohtuuriija ja ringkonnakohtu vahel.

Kui kohtuuriija ja prokurör samal kohal asuvad, siis peab kohtuuriija prokuröri esildise ära ootama ja ei tohi mingisuguseid edaspidiseid tegevusi ilma tema esildiseta ette võtta.

Erandi siinkohal vaid moodustavad ametitegevused, mis otstarvet rikkumata seaduses ettenähtud ajast üleastumata ei tohi edasi lükata.

Uurimistegevusest koostatud protokoll tuleb viivitamata prokurörile teatavaks teha ja tema edaspidine esildis ära oodata.^{II}

Gerichtshof'i esimese instantsi kohtu-uuriija võib niikaua kui prokurörilt ühtegi esildist pole esitatud ainult neid toiminguid ette võtta mis ei ohusta seaduses ettenähtud sihti ja aega.

Ettevõtetust peab prokurörile teatama ja selle esildise ära ootama. Ringkonnakohtud seevastu peavad samuti nendeni ulatunud kuritegudest ja ametipoolest jälititavaist seadusist üleastumistest viivitamatult prokurörile teatama ja ilma viimase esildist ära ootamata, juurdlust toimetama.

Uurimistegevust aga, mille kaudu nüüd süüteo jäljed kaovad ja uut vaatlust ette ei võeta, on neid vaid vajalik siis ettevõtta, kui esineb viitusoht, pääle selle peavad nad vaid esildise alusel ühele sarnasele uurimisvajadusele tähelepanu juhtima ja hoolitsema selle eest, et teo jäljed alalhoitaks kuni kohtu-uurijalt nõudmine esitatakse uurimistegevuseks.

II Gleispach, lk. 215.

Juurdlusest koostatud protokollid peab ringkonna kohus kiirelt ja kui on toimunud arestimine, hiljemalt 8 päeva jooksul prokurörile esitama, kes omakorda 3 päeva jooksul pääle nende saabumist aresti all oleva vabastama, või tema suhtes esildise tegema kohtuuriijale (§89).

Teisiti on olukord, kui avaldis kuriteost, või ametipoollest jälitavatavatest üleastumistest, saabub ringkonnakohtule. Sellel on õigus ilma prokuröri esildist äraootamata juurdlust teostada ja vajalikud uurimistegevused ette võtta. Esineb vaid üks erand sarnastel uurimistegevustel, nimelt laiba lahkamisel, kui süüteo jäljed on segased ja ei ole võimalik teostada uut vaatlust. Sarnaseid uurimistegevusi tohib ringkonnakohus vaid siis ette võtta, kui esineb viitusoht.

Muudel juhtudel on lubatud vaid sarnaste uurimistegevust toimetada juhtumil, kui prokurör seda oma avaldisega on lubanud. Peab hoolitsetama eriti teojälgede alalhoiu eest kuni kohtuuriija korralduseni. Protokollid, toimetatud juurdlusest, peab ringkonna kohus kiirelt prokurörile saatma ja hiljemalt 8 päeva jooksul, kui toimus kahtlusaluse arestimine (§89).

Ka Eestis juurdlust teostavate organitena esineb veel kohtuuriija ja teostatakse ka jaoskonna kohtuniku nõudel.

EKKS §90 järgi on kohtuuriijal õigus pärast juurdluse saamist kontrollida, täiendada ja muuta politsei poolt juurdluse kestel ettevõetud toiminguid ja korraldusi.

Politsei juurdluse toiminguid, mis §60 põhjal eeluurimiseeskirjade järgi on toimetatud rahuldavalt ja täielikult, ei ole kohtuuriija kohustatud kordama (§269). Kohtuuriija seasuslikke nõudeid peavad politsei ja teised ametivõimud, samuti ka eraisikud viivitamata täitma (§91). Kohtuuriija võib teha politseile ülesandeks koguda tarvilikke andmeid tema ettepaneku kohaselt (§92).

Kui aga arutusel tuleb vajadus toimetada vaatlusi, läbivaatusi, läbiotsimisi või väljavõtmisi, siis toimetab jaoskonnakohtunik neid ise või teeb nende toimetamise ülesandeks politseile, kui tal enesel eriliste asjade tõttu ei ole võimalik neid toimetada. Posti või telegraafilise kirjavahetuse vaatlust, läbivaatust või väljavõtmist võib jaos-

konnakohtunik toimetada ainult isiklikult oma sellekohase määruse põhjal.

Politsei poolt juurdlusel toimetatud vaatluste, läbivaatuste, läbiotsimiste ja väljavõtmiste protokollid kuuluvad kohtus avaldamisele (§795 vt. ka §§105, 106, 108, III, 144). Juurdlust toimetavad ka veel teised administratiivvõimud nagu §923 järgi riigimetsateenijaist on õigustatud juurdlust toimetama metsnikud ja neist kõrgemad riigimetsateenijad ja omavalitsuse ja erametsateenijaist metsahoiukomitee poolt samadele kohtadele kinnitatud metsateenijad (vaata ka §§943 ja 956).

See juurdlust toimetatud kohtu poolt,

saadab ta aktid kohtuotsusele või ringkonnakohtule märkusega, et ta mingit põhjust edaspidiseks järelevalveks ei leia. Kohus peab seistava sel juuri asjataotmuse ja arreteeritava koha vabaks lahkuma (§90).

Prokuröri otsust, mille kaevata võib igal ajal muuta. Juurdluse seisnappes kohtu poolt ei ole protsessi juhtiv tegevus, vaid ainult kohtu kodukorra alusel tehtud. Kuid siin tuleb

6. Juurdluse tulemus.

On juurdlus toimetatud, peab prokurör kontrollima, kas on küllaldasi põhjusi süüaluse vastu karistusmenetlust alata. On see vajalik, siis teeb ta kas esildise eeluurimise avamiseks või koostab süüdistusakti. Vastupidisel juhul s. t. süüteo koostise, küllaldaste tõendite puudusel (vrdl. §412) paneb ta avandise kõrvale ja teatab sellest kannatanule kui avaldis on esitatud kannatatu poolt.

On juurdlust toimetatud kohtu poolt, saadab ta aktid kohtu uurijale või ringkonnakohtule märkusega, et ta mingit põhjust edaspidiseks jälitamiseks ei leia. Kohus peab seistama sel juhul asjatoimetuse ja arreteeritava kohe vabaks laskma (§90).

Prokuröri otsust, mitte kaevata võib igal ajal muuta. Juurdluse seismapanek kohtu poolt ei ole protsessi juhtiv tegevus, vaid ainult kohtu kodukorra alusel tehtud. Kuid siin tuleb

silmaspidada üht erandit. On keegi kahtlusalune juurdluseks kohtu poolt ülekuulamiseks kutsutud või aresti alla võetud (§38), siis lõpeb prokuröri seletusega, et ei leita jälitamiseks põhjuseid. Kaebeõigus kaob ja asjatoimetamise seismapanekut põhjendab ne bis in idem.

On karistusmenetlus teatud isiku vastu kaebuse lõpetamise tagasi lükkamisel või sellest taganemisel enne lõppmenetlust lõpetatud, siis võib prokurör või erakaebaja selle uuesti arutusele võtta paluda, kui teo karistatavus pole aegunud ja kui esitatakse sobivad tõendid süüdistamiseks. Selle esildise vastuvõtmise otsustab peale toimetatud juurdluse Ratskammer. Ratskammeri otsuse suhtes võib Gerichtshofi teises astmes kaebust tõsta 8 päeva jooksul. Erakaebaja olles kaebuse tagasi võtnud, ei saa kaebust uuesti algatada (§§352, 363).

II. KOHTULIK E E L U U R I M I N E .

I. Eeluurimise otstarve.

Eeluurimise eesmärgiks on: ühe kindla isiku vastu tõstetud süüdistust karistatavas tegevuses asetada asja vahepealseks katseks, et selgitada neid vajalikke momente, mis kutsuvad esile kas karistumenetluse lõpetamise või lõppmenetluse ettevalmistamisele (§91).

Sellest ilmneb, et mingil juhul pole eeluurimise ülesanne kõiki allikaid kuni peen-
susteni ära kasutada, kõiki vastolusi selgita-
da, vaid piisab kui lõppmenetluse ettevalmis-
tamiseks saab selgitatud, milliseilt isikuilt
otsustava asja kohta teateid võib saada, milles
nende öelduste tähtsus seisab ja millised teised

abinõud veel on olemas. Kohtuuriija ei tohi kunagi unustada, et karistusmenetluses on raskuspunkt lõppmenetlusel, mitte eeluurimisele asetatud. Kohtuuriija ei tohi end ka mitte ühekülgselt jälgimise teenistusse anda.^{I2}

On eeluurimine algatatud, jätkab kohtuuriija edaspidist süüdistaja esildist äraootamata, süüaluse selgitamist ja püüab süüaluse kaitsvaid ja süüdistavaid tõendeid kindlaks teha niivõrra, kui võrra eeluurimise otstarb seda nõuab (§96).

EKKS järgi on eeluurimine kohuslik süüaluse kohtuallaandmiseks ringkonnakohtule, Kohtukojale ja Riigikohtule alluvais ametliku süüdistuse korras jälitavais süütegudes kohuslik. Ringkonnakohtule alluvais erasüüdistuse korras jälitavais süütegudes on eeluurimine sunduslik ainult omastamise, varguse ja kelmuse süütegudes, mis korda saadetud abikaasade, ülenevate ja alanevate sugulaste vahel (§75).

Kõigi nende süütegude uurimine lasub enamuses jaoskonna kohtuuriijal. Ta on kohtunik ja varustatud kõigi kohtunikule kuuluvate eriõigustega.^{I3}

I2 Gleispach, lk. 214

I3 Rägo, lk. 274.

Tallinna ringkonnakohtu piirkonda kuulub üks tähtsamate asjade kohtuuriija, kes alustab eeluurimist, vaid ringkonnakohtu või Kohtukoja prokuröri ettepanekul (§76). Peale tähtsamate asjade kohtuuriija tunneb EKKS veel eriti tähtsate asjade kohtuuriijat. Selle tegevuspiirkond ulatub üle riigi ja alustab eeluurimist asjus, mis temale eeluurimiseks annavad Kohtukoja prokurör või kohtuminister (§76).

Kohtunike ja prokuröride teenistusalistes süütegudes toimetab eeluurimist kohtunik. Kõik eeluurimist toimetavad uurijad täidavad meil kestvalt oma kohuseid. Lääne Euroopa protsessid tunnevad aga kohtuuriijaid, keda komplekteeritakse vanemate kohtunikkude hulgast teatavaks ajaks.^{I4}

Austrias komplekteeritakse kohtuuriijad samuti ringkonnakohtu liikmete hulgast.^{I5}

I4 Rägo, lk. 276

I5 AKKP §II

2. Sissejuhatus eeluurimisele.

Oleneb süüdistajast, kas süüdistuse akti eel käib eeluurimine või koostatakse süüdistuseakt ainult avaõuduse põhjal. Kaebeluseks asetamise eel peab erandina käima eeluurimine:

- 1) kui see puutub kuritegevusse, mis vandekoh-tunikele kuulub,
- 2) kui äraolija vastu karistusmenetlus on alga-tatud (§91,49).

Neil juhtumel ilmneb just korrapärasem nõustumine (Eingehen) kül süüdistatu poolt ja vasturääkivatesse asjaoludesse kohtuuriija poolt. Kahtlustatul pole õigust eeluurimist nõu-da. Kül võib ta aga mitte küllaldase süüdistusak-ti vastu kaebust tõsta.¹⁶

Süüdistusakt asub selle kohtuniku juures, kes eeluurimist toimetab ja kui eeluurimine aset ei leidnud, tuleb see Ratskammeri eesistujale esitada. On kohtuuriijal (Ratskammeri eesistujal)

¹⁶ Gleispach lk. 215.

kahtlus, et süüdistatu tuleks arestida, siis mu-
retseb ta Ratskammeri otsuse. Pole sarnast kaht-
lust olemas, või on see Ratskammeri otsusega kõr-
valdatud, siis teatab kohtuuriija süüdistusakti
koos lisadega süüdistatule ja õpetab teda, et
ta võib süüdistusakti vastu valet tõsta ja ot-
sust paluda Gerichtshoffi teiselt instantsilt
(§208).

Gerichtshoffi teise instantsi kohus
lökkab süüdistusakti esialgu tagasi, kui ta seda
vormi vigade kõrvaldamiseks või asjaolude pa-
rimaks selgitamiseks parimaks peab (§2II ja
I39).

Eeluurimist tohib vaid seks õigustatud
süüdistaja esildisel algatada. Esildises peab
kaebaja isikut täpselt määrateldama kelle
vastu eeluurimist tuleb algatada.

Saab kohtuuriijale tema ametitegevuse
jooksul teatavaks asjaolud, mis karistatavale
tegijale juhivad ja millest prokurör veel
teadlik pole, siis peab kohtuuriija prokuröri
viibimatult informeerima, ilma et ta enese
poolt eelmenetlusega algust teha võiks.^{I7}

I7 Gleispach, lk. 215.

Kui maja= või isikute läbiotsimisel esemed avastatakse, millised teisele karistatavale tegevusele juhivad, kui see, millepärast otsimine ettevõeti, siis võetakse see kui ta ametlikult jälitatav on, aresti alla, koostatakse protokoll ja teatatakse prokurörile. Ei algata prokurör süüdistust, siis tuleb arestitavad esemed viivitamata tagasi anda (§I44).

Koos esildusega eeluurimise algatamiseks on prokurör tema teadmiseni jõudnud asitõendid ja juurdluse tagajärjed kohustatud kohtuuriijale teatama ja vajaliste protsessi eelduste olemasolu näitama. Kohtuuriija peab esildist eeluurimise algatamiseks kontrollima. Ta peab sel puhul otsustama oma pädevuse alusel ja esildise esitaja õigustusi kaaluma, kas kuritegevuse olmastik ja ühe isiku vastu tõstetud kahtlustused paikapidavad on. Omab ta õiguse eeluurimise algatamiseks, siis peab ta seda aktides äramärkima, on tal aga kahtlus esildise suhtes, siis peab ta viivitamatult Ratskammeri otsust saavutama. Ta võtab Ratskammeri nõupidamisest osa, mitte aga otsuse tegemisest. Prokurörile peab võimaldatama oma arvamist

avaldada, kas kirjaliselt või suuliselt, enne otsuse tegemist (§92). Ratskammer võib ka enne otsuse tegemist üksikute asjaolude selgitamiseks kohtuuriija kaudu uurimist toimetada. Kohtuuriija ja Ratskammer pole süüdistaja poolt jälitatava teo kohtuliku otsustamisega mitte seotud. Ratskammer võib oma otsuses eeluurimise algatamiseks tegu juriidiliselt teisiti äratähendada. Õiguslik otsustamine on ainult tähtis uurimisvangistusele. Uurimisvangistust tuleb otsustada, mis ühte kuritegevusse puutub, mille järgi eluaegne vangistus või vähemalt kümne aastane vangistus ähvardab. Esildise esitamisega eeluurimise algatamiseks loetakse asi kohtusse antuks. Kahtlusalust süüdistatakse. Lükkab kohus esildise tagasi, siis pole sellega mingil viisil kaebeõigus kustumud. Kaebaja võib uut juurdlust toimetada ja paremini põhjendatud esildist taas esitada. Otsus katkestab aegumise.

Meie kehtiva seaduse järgi ajendiks kohtuuriijale eeluurimise alustamiseks on: prokuratuuri ettepanek, politsei poolt esitatud avandus, Kohtukoja ettepanek, ringkonna-

kohtu ettepanek, teiste kohtuvõimude allumuse järgi asjade üleandmine, süüteost kannatanu kaebus erasüüdistuse asjus ja Riigikohtu ettepanek kohtunikkude ja prokuröride teenistusalaistes süütegudes (§75,908) Teisi eeluurimise algamise ajendeid kohtuuriija ei tunne.

Prokuratuur võib kohtuuriijale ettepaneku teha eeluurimise alustamise süüteo, ilma et oleks kahtlusalune isik teada. Tähendab, meie KKS lubab süüteo eeluurimist ilma kahtlusaluse- ta ja kohtuuriija peale selle kahtlusaluse väljaselgitamise. Lääne-Euroopa protsessid tavaliselt tunnustavad eeluurimist vaid kindla kahtlusaluse vastu ja viimase väljaselgitamise ülesanded panevad avandusele, mis asiolu aitabki teha selget vahet avanduse ja eeluurimise vahel (Austria KKS §92).¹⁸

Eeluurimise algamisel erasüüdistuse korras jälitatavais süütegudes moodustavad ainsa liigi süütegudest, kus kannatanu võib otseselt kaebusega pöörduda kohtuuriija poole. Esimene samm kohtuuriijal on poolte väljakutsumine lepitamiseks. (§73).

Vaatamata, et uus EKKS on eeluurimise

¹⁸ Rägo, lk. 277

alustamise ajendite arvu vähendanud, erineb ta oluliselt Lääne-Euroopa tähtsamadest protsessidest. Austria KKS lubab eeluurimist alustada ametliku süüdistuse korras jälitatavais süütegudes ainult prokuratuuri taotlusel ja ainult selles süüteos ja selle isiku vastu, keda prokuratuur oma taotluses mainib (AKKS §92).¹⁹

te ringkonnas üheksate ühikute arvuga tegevate ettevõt-
 tiste paljude. Ringkonnas kohtud peavad paljude
 kohtuuriija suhtes maksvate eeskirjade järgi
 vastata ja kui siit edaspidi tekib vajadus
 teostada uurimisteguvusi nende ametlikkonnas
 sattuvate suhtes, neid teostama §93
 alusel. Ratskammer võib üheksate juhtudel püü-
 le kaotaja hülgumist kas teostada, või
 eesliselt kihelkonnas asuvasse ringkonnas
 kohtusse ülesand, missugune peab eeskirjade
 kõiki kohtuuriijaile maksvaid eeskirju arves-
 tada. Ratskammer võib selvustada jalle igal
 ajal enne kätte võtta ja on seka koostatud,
 siispea kui kaotaja ehk süüdistaja seda nõuab.
 Ratskammer teeb oma otsused kolme kohtuniku
 koostöös.

Kui Ratskammer otsustab selvustamise
 kohtule, siis tuleb selle

19 Rägo, lk. 278.

3. Eeluurimise pidamine.

Eeluurimine teostatakse kohtuuriija poolt isiklikult ja vahenditult. Ta võib aga Gerichtshofe sees ja väljaspool oma kohtuasutuste ringkonda üksikute uurimistegevuste ettevõtmiseks paluda. Ringkonna kohtud peavad palvele kohtuuriija suhtes maksvate eeskirjade järgi vastama ja kui siit edaspidi tekib vajadus teostada uurimistegevusi nende ametpiirkonda sattuvate asjade suhtes, neid teostama §93 alusel. Ratskammer võib üksikuil juhtudel pääle kaebaja ülekuulamist kas täieliselt, või osaliselt kihelkonnas asuvasse ringkonna kontusse üleanda, missugune peab sealjuures kõiki kohtuuriijale maksvaid eeskirju arvestama. Ratskammer võib eeluurimist jälle igal ajal enese kätte võtta ja on seks kohustatud, niipea kui kaebaja ehk süüdistaja seda nõuab. Ratskammer teeb oma otsused kolme kohtuniku koosolles.

Kui Ratskammer otsustab eeluurimise siirata ringkonna kohtule, siis tuleb selle

juures arvestada, kõiki kohtuuriija juures maks-
vaid eeskirju. Kuuaruande kõigi kohtule antud
eeluurimiste kohta koostab ringkonna kohus kir-
jalikult, samal moel kogub ta Ratskammeri otsu-
sed. Suuline aruande esitamine Ratskammeri istun-
gil tehakse kohuslikuks ühele liikmele. Ka neil
istungeil on prokurör juures. (§12 ja 95).

Ratskammer teostab järelvalvet kõigi
kihelkonna kohtutesse sattuvate eeluurimiste üle.
Kohtuuriija peab temale kõigist eeluurimiste
seisust korra kuus suulise aruande esitama
(§94, 95).

4. Asjakäik eeluurimisel.

On eeluurimine algatatud, siis asub kohtuuriija ameti poolest asja uurimisele ilma süüdistaja esildist äraootamata, tegijat küsitlema, süüdistavaid ja kaitsvaid asjaolusid kindlaks määrama, niivõrra kui see eeluurimise otstarb on (§96).

Vastupidi juurdlusele juhib kohtuuriija eeluurimist oma äranägemise järele. Ainuüksi tema ja Ratskammer on juurdluse eest vastutavad. Mida kohtuuriija üksikult tegema peab, näitab eeluurimise siht ja asja sisu. Ta peab nimelt tõendite kindlustamise eest hoolitsema. Ta võib iga uurimistegevust ette võtta, mis seaduse järgi võimalik on ja kõiki tõendite vastuvõttu läbiviia, nii suures ulatuses, kui seks vajadus.

Süüdistaja on õigustatud üksikute uurimiste puhul kohtuuriijale esildisi esitama. Kahtleb kohtuuriija esildiste juures, siis

muretseb ta Ratskammeri otsuse. Ka süüdistataval on õigus esildise kaitsemiseks, kui ta pole mitte kohustatud Ratskammeri otsust muretsema. Ka juurdluse ja eeluurimise kestel võib süüdistatu kaitsjate hulgast üht abilist muretseda nende aktide juures, mis otseselt teoolemasolu kindlakstegemist puudutavad ja hiljem kordamist ei võimalda, nii kui ka kindlate soorituste tema poolt teatatud õigusabinõude tarvitades ja kui ta ise arestitud on, võib ta nendega kohtuniku juuresolekul rääkida. Kohtuuriija peab õiguslikule abile aktidega tutvunemist võimaldama, ta võib aktist väljavõtteid teha jne. Peale süüdistusakti teadaandmist võib süüdistatu kaitsja ilma kohtu isiku juuresolekuta kohtualusega läbirääkimisi pidada ja võivad mõlemad peale Ratskammeri nõupidamist protokollide järele - vaadata ja neist ära kirju saada.

Vaatlus-protokollidest, asjatundjate arvamustest ja originaalürikuist, millised ka- ristatava tegevuse eseme moodustavad, peab neile tasuta ära kirju antama (§45).

Vaatlust tuleb ette võtta niitihti, kui see ühele uurimisele vajalik on. On vaja-

lik alati 2 tunnistajat ja kui see uurimis-
ainestiku tunnustamiseks või selgitamiste saa-
vutamiseks otstarbekas on, tuleb ka süüdistatu
juuretõmmata (§II6).

Kohtuuriija juhivad vaatlust. Ta märgib
võimaliku tähelepanekuga esemed, mis süüdistaja
ja süüaluse kaitsjate poolt esitatud, millistega
asjatundjad on tutvunud ja asetab küsimusi,
milliste vastamine on kohuslik. Asjatundjad
võivad nõuda, et neile aktidest või tunnistaja-
jate küsitlemise kaudu selgitusi antakse,
mida nad arvamuse avaldamiseks vajalikuks
peavad (§I23).

Jga kohtunik, peab sellest momendist,
kui ta väljalülitamispõhjustest teadlikuks
saab, kõigist kohtulikest tegevustest hoiduma.
Viitusohul aga ja kui ka teise kohtuniku ja
protokollija kutsumine kohe toimuda ei saa,
peab kohtunik siiski hädavajalised kohtulised
toimingud ettevõtma, väljaarvatud, kui tegu on
tema abikaasa, või sugulaste vastu sihitud
asjadega. Kohtuniku väljalülitamist otsustab
Ratskammer. Lõppmenetlusel otsustab Schöffengericht'i eesistuja üksi (§7I).

5. Uurimistoimingute tunnistustega kinnitamine.

Kõigi uurimistoimingute üle juurdluse jooksul või eeluurimisel koostatakse protokollid vannutatud kirjatoimetaja poolt ja kui see mitte võimalik pole, vahenditult pärast vaatlust (§101).

Protokollid kohtulikkude asjatoimetuste üle koostatakse kohe nende ettevõtmise juures, või otsekohe pärast ülevaatust. Jga protokoll sisaldab koha, aasta, ülevaatuse päeva ja juuresolevate isikute äramärkimise. Küsimused tuleb sellises ulatuses ülesmärkida nagu see vastusteandmiseks vajalik on. Vastused tuleb vaid nende olulise sisu suhtes üles märkida. Kohtunik peab protokollid juuresolijatele ettelugema (§104).

On ametitalitus toimetatud vaid ühe isiku ülekuulamiseks, siis tuleb küsimused

ülesmärkida ulatuses nagu nad ühe vastuse andmiseks vajalikud on. (Erand §200 ja ülekuulamisel tõlgi kaudu §163 ja 18).

Vastused märgitakse sisu järele jutustamise stiilis. Ainult kui asja otsustamisel tähtis on, või kui on arvata, et protokoll lõppmenetlusel ette loetakse, on vajalik otsene väljendusviis.²⁰

Jga protokoll tuleb ülekuulatud ehk muidu kaasa tõmmatud isikutele ette lugeda ja kui see sündinud ning protokoll hääks kiidetud, tuleb see protokollis äramärkida. Peale selle tuleb protokoll küsitletud isikutelt kas allkirja või ristiga ja lõpuks juuresolevalt ametnikult, protokollijalt ja kaasatõmmatud kohtu tunnistajalt, alla kirjutada. Keeldutakse allakirjutamast, siis tuleb see ühes keeldumis põhjusega protokollis äramärkida (§17). Korra kirjutatus ei tohi midagi märkimisväärset kustutada, juurdelisada või muuta. Läbikriipsutatud kohad peavad loetavad olema.

Lisad või õiendused, mis ülekuulatu oma öeldisele juurde lisab, tuleb protokollis äärel äramärkida ja allakirjutada (§106). Koosneb protokoll mitmest poognast, tuleb need pitsatiga kinnit. (§107).

6. Eeluurimise lõpetamine.

Eeluurimise peab kohtuuriija lõpetama niipea, kui tema on arvamisel, et juurdlusest jatkub süüaluse kohtualuseks asendamise põhjendamiseks, kui asitõendid ettetulnud on, et lõppmenetlusel nõutavat ülevaadet saavutada (§III).

Eeluurimise lõpetamine on üks protsessuaalne toiming mida kohtuuriija esildisel jälle ülestõsta võib. Ta viib kas protsessi vahekorra loomisele või lahendamisele. Jial ei või eeluurimine enese suhtes ühte ega teist mõju omandada.

On kohtuuriija eeluurimise sulgenud, siis saadab ta aktid prokurörile. Prokurör peab nüüd selgitama, kas ta peab süüdistust tõstma või mitte. Prokurör on kohustatud 8 päeva jooksul

kas süüdistusakti kohtuuriijale esitama, või juurdelisatud seletustega tagasi saatma, et ta mingit põhjust edaspidiseks jälitamiseks ei leia.²¹

Päale lõpetatud eeluurimist teatab kohtuuriija aktist prokurörile. On erakaebaja, või asesüüdistaja sisseastunud, siis peab temale enne eeluurimise lõpetamist, kutse süüdistusakti sisseandmisest 14 päeva jooksul õppamiga teatavaks tegema, et selle ajavahemiku mittepildamine võrdub kaebusest taganemisele.

Soovib süüdistaja teostada lisa eeluurimist, siis võib ta seda süüdistusakti sisseandmiseks määratud ajal esitada. Lükatakse esildis Ratskammeri poolt tagasi, siis algab uus ajavahemik süüdistusakti sisseandmiseks alates sellest momendist, mil tagasilükkamise otsus teatavaks sai (§II2).

Eeluurimine lõpetatakse vastavalt süüdistuspõhimõttele 1) kas süüdistaja loobub süüdistusest (§I09), 2) ameti poolest või 3) kaebus kustub niipea, kui keiser korraldab, et ühe karistatava toiminguga pärast me-

²¹ Gleispach, lk. 218.

netlus lõpetatakse s.o.armuandmisega.

a) E n n e eeluurimise lõppu.

Avalik süüdistaja peab, erasüüdistaja võib uurimise käigust ja ta esimestest tulemustest teadlikuks saada. Osutub, et jälitamisel ei ole välja-vaateid, siis lõpetab ta tema ära. Niipea kui ta soovi jälitamiseks tagasi võtab või eeluurimise lõpetamiseks ettepaneb, peab eeluurimine kohtu-uurija poolt lõpetatama (§109).

Eraosavõtjat tuleb informeerida ja ta võib teatatud asjaolude esinemisel uurimise uuesti ülesvõtmist taotleda (§48).

b) P ä ä l e eeluurimise lõppu.

Ka lõpetatud eeluurimise aktide uurimise põhjal võib prokurör jõuda teadmisele, et tal pole vaja süüdistust tõsta, erasüüdistaja otsustab iga juhul suva järgi. Süüdistatut pole senikaua õigust nõuda otsust kuni lõppmenetlus pole avatud. Annab süüdistaja pääle eeluurimise lõpetamist seletuse, et ta ei leia mingeid põhjuseid edaspidiseks jälitamiseks, siis peab eeluurimine lõpetatama. Samuti siis, kui süüdistaja ajavahemiku süüdistusakti esitamiseks mööduda laseb §II2, I09, 48 kehtivad ka siin.²²

Juhul kui kohus peab eeluurimise algatamist kontrollima enne, kui ta algatuse esilist lubab, siis peab ta selle üle valvama, et eeluurimist ei jätkataks, kui puuduvad eeldused (puudub kahtlus aluse või mõned muud protsessi eeldused). Lõpetamine ameti poolest on kohtu seisukoha tagajärg eeluurimises, erineb juurdlustest ja teotseb riigi kui süüdistatavate huvides. Lõpetamiseks kaebaja tahtmise vastu on ainult Ratskammer (Gerichtshof II Instanz) õigustatud, mitte kohtuuriija, kes vaid Ratskammerile teatada ja lõpetamist algatada võib. Kohtuuriija annab Ratskammerile suuliselt aru kõigist kohtusse antud asjade seisust, kas kord kuus või kuu jooksul nagu ta asjade tähtsust arvestades vajalikuks peab.

Lõpetamiseks võib ka süüdistatav lõpetamist algatada ja niiviisi üht otsust Ratskammerilt taotleda. Süüdistatav ei saa lõpetamise vastu seista. Gerichtshofi teine instants võib Ratskammeri otsuse tagajärjel tõusnud raskuste puhul eeluurimise lõpetamist otsustada. Lõpetamine kustutab kaebeõiguse. Siiani jälitatakse, ei esine enam süüdistatavana ja tuleb

kohe vabaks lasta, kui ta aresti all oli. Lõpetamisega käib koos ka materiaalne õigusjõud (§352). Kaebajat, erakaebajat ja süüdistatut tuleb lõpetamisest informeerida (§352). Süüdistatu võib ametlikku tunnistust nõuda selle üle, et edaspidi ei ole mingit põhjust kohtulikuks jälitamiseks tema suhtes (§110). Siiani räägitud lõpetamisest hoopis erinev on esialgne või tingitud lõpetamine, millisele seadus ainult §412 juhib. Kui ühe kuriteo või üleastumise tegija mitte tuntud pole ja mitte kohtu ette toodud ei või saada, siis peab uurimine teo laadi prokuröri esildisel ettekirjutatud hoole ja täpsusega toimetatud saama. Uurimine on sarnastel juhtudel, kui mingisuguseid toetuspunkte edaspidistele uurimistele pole, kuni tegija tulevase avastamise või ülesleidmiseni, lõpetatud.

Esimene lõpetamine on ikka siis, kui süüalust ühel tegelikul ja õiguslikul põhjusel mitte kohtu alla ei saadud asetada, seejärel uurimine mitte edasi kesta ei võinud ja lõpetatud võis saada, kui mitte põhjust lõplikuks lõpetamiseks pole (vaimuhaigus, juurd-luse lõpetamisest tekkinud puutumatus ja soov

jälitamise edasilükkamises).

Esimene lõpetamine ei oma kõiki lõplikke toimeid, on takistus äralangenud, jätkub menetlus. Prokuröri lõpetamisest taganemist tuleb lõplikuga võrdseks pidada (§363,34).

Meie KKS järgi, asjad milles süütegu on eeluurimisega selgitatud, kuid pole korda läinud avastada süüalust, või milles süüdlane kohtuvõimude eest kõrvale hoidub ning seetõttu edaspidine eeluurimine on takistatud, saadab kohtuuriija oma määrusega prokuröri korraldusse. Prokurör teeb seistamise määruse, kuni süüaluse avastamise või tabamiseni. Sellest seistamisest teatab prokurör süüteoost kannatanule (EKKS §296).

Kui eeluurimisel kogutud andmeist selgub, et asjas puuduvad süüteo tunnused või on olemas krim. jälitamise algamise või jätkamise seaduslikud takistused või süütõendused eeluurimisel vastutusele võetud süüaluse vastu on puudulikud, siis lõpetab prokurör kriminaaljälitamise. Kriminaaljälitamise lõpetamisest teatab prokurör süüalusele ja kannatanule (EKKS §294)vt.

§§ 295,296,297 ja KRS §25,293,296.

Kui kohtuuriija erasüüdistuse korras jälitatavais asjus veendub, et teos puuduvad süüteotunnused või on ilmnenu kriminaaljälitamise alustamise või jätkamise seaduslikud takistused või ei saa süüalust tõendite puudusel kindlaks teha, siis lõpetab kohtuuriija ise kriminaal jälitamise, s.o. eeluurimise ja teatab sellest kaebajale (§262).

Süüteost kannatanu isiklikult või tema volinik on õigustatud prokuröri juures tutvuma toimikuga, millises asjas prokurör lõpetas või seistas kriminaaljälitamise (§308). Samadel isikuil on õigus kaevata prokuröri määrusele.²³

Eeluurimise sulgemise all mõistame eeluurimise lõpuleviimist. Lõpuleviidud on eeluurimine siis kui asja kohta on kogutud ja fikseeritud need tõendid, mis tarvilikud, et otsustada, kas anda süüalune kohtu kätte või mitte. Eeluurimine on oma ettevalmistava ülesande täitnud, kui ta on olulised süütõendid kogunud, nad fikseerinud ja kontrollinud vastuväited, mis süütõenditele on toodud. On see tehtud, siis saab prokuratuur lahendada

23 EKKS §§309, 329-333, 310.

kohtu kätte andmise küsimuse. Eeluurimise suleb kohtuuriija.²⁴

Kui ühe süüteo uurimisel kohtuuriija avastab süüteo, mis ei ole ühenduses esimesega, siis peab ta hoolitsema, et avastatud süüteo andmed ei läheks kaotsi ja teatab sellest prokuratuurile (EKKS § 99, vt. ka 263-267).

7. Edasikaebamine kohtukojale.

Jgäuks kes end algmenetluse kestel, kas seaduse alusel, või kohtuuriija viivitusega tunneb oma õigust rikutud, mitte üksi erakonnad, vaid igäuks, näiteks tunnistaja, omab õiguse, kohtuuriijale või Ratskammerile soovi avaldada, et viimane selle üle otsustaks. See pole mingi aja terminiga seotud, sest ühelt poolt, kes kohtu poole pöörmise õigust kasutavad, ei ole eriti informeeritud ja teiselt poolt mõni tarvita-mise õigus näitab oma mõju alles pikema aja jooksul. Tal pole tegelikult ühtegi edasi lükatud mõju (§108). Ratskammer pole otsus-tamisel kuidagi piiratud, vaid peab kui järel-

24 Rägo, lk. 288-289 ja §862.

valve asutis, kõiki otsustamise juures tähele-
pantavaid seaduse vastasust eemaldama, ta otsus-
tab kaebuse üle mitte avalikul istungil pääle
kohtuuri ja prokuröri kuuldavõtmist. (§II3).

8. Kaebus teise instantsi

Kohtukojale.

Ratskammeri otsuse vastu pole seaduse
kohaselt mingi edaspidine tegevus lubatud.
Kui aga otsus väljalülitamist üksikuis karis-
tusiasjus üldiselt peetavast karistusmenet-
lusest, karistuse määramist või aresti lõpeta-
mist või kautsjonisumma äramääramist puudutab,
siis võib prokurör või erakaebaja ja süüdis-
tatu kaebuse kohtukoja teisele instantsile
saata.

Edaspidi on prokuröril või erakaebajal
võimalus kaebus otsuste vastu, milliste kaudu
esildiseeluurimise algatamiseks või lõpeta-

miseks avaldatakse (§II4).Asesüüdistajal on ainult Ratskammeri lõpetamisotsuse vastu võimalus kaebus esitada (§49).Kaebus tuleb Ratskammerile 3 päeva jooksul pärast otsuse kuulutamist esitada,kelle vastu ta sihitud on. Tal pole tegelikult ühtki edasilükatavat mõju (§I97).

Gerichtshofi teine instants otsustab lõplikult peale ülemprokuröri ärakuulamist. Ta võib kogu menetlust ja mitte ainult kaebuse punkti uurida,ei tohi aga iiales süüdistatu kahjuks korraldisi ja otsuseid ära muuta,milliste vastu mitte kaebusi ei esitata. Süüaluse vastu võib iga korraldis ja otsus Ratskammerilt ära muuta (§II4).